

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, тел. (057) 704-92-93, факс (057) 704-11-71
E-mail: kancel@nulu.edu.ua, ЄДРПОУ 02071139

03.04.18 № 126-01-492
На № 274/0/267-18 від 07.03.18

Директору КП «Центр поводження з
тваринами»
Шаповаловій Ю. Г.

пр-т Гагаріна, 358, м. Харків, 61031

На Ваше звернення надсилаємо відповідь, підготовлену кандидатом
юридичних наук, асистентом кафедри адміністративного права
Біленською Д. О.

Додаток: вказане на 7 арк.

Проректор з наукової роботи

А. П. Гетьман

КП 'ЧОЖ'
ВХ. № 151/0/270-18
"03" "04-2018"

НАУКОВО-ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

ОПИСОВА ЧАСТИНА

Метою підготовки науково-практичного висновку є доктринальне тлумачення та аналіз чинного законодавства, що регулює відносини, пов'язані з нормативно-правовим регулюванням притягнення до адміністративної відповідальності за жорстке поводження з тваринами за законодавством.

Для науково-правового висновку, за зверненням директора КП «Центр поводження з тваринами» Шаповалової Ю. Г. від 13.03.2018 р. Вх. № 126-01-492, поставлені наступні питання:

1. Чи підпадають дії суб'єктів господарювання під дію статті 89 КУпАП, які проводять господарську діяльність з відлову безпритульних собак з метою розміщення в спеціалізованих закладах, якщо після відлову цих тварин повертають на вулицю?
2. Надати роз'яснення, чи є такі дії юридичних осіб порушенням частини 1 ст. 24 Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження»?

Юридичні підстави для надання науково-правового висновку:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII;
2. Статут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2017 р. № 514;
3. Положення про Науково-дослідницький сектор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, затверджене ректором НЮУ від 24.11.2015 р.;

4. Звернення директора КП «Центр поводження з тваринами» Шаповалової Ю. Г. від 13.03.2018 р. Вх. № 126-01-492.

При здійсненні науково-правового дослідження були використані наступні джерела:

1. Європейська конвенція про захист домашніх тварин від 13.11.1987 р.: Закон України № 578-VII (578-18) від 18.09.2013 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_a15;
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>;
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>;
4. Про захист тварин від жорсткого поводження: Закон України від 21.02.2006 р. № 3447-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>;
5. Вербіцька М. В. Юридична відповідальність за жорстоке поводження із тваринами // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки. Випуск 1. Том 3. 2014. — С. 9-14.

МЕТОДИ НАУКОВО-ПРАВОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивчення і аналіз чинного адміністративного законодавства та нормативно-правових актів України, вивчення і аналіз наданих документів, спеціальної юридичної літератури, а також застосування загальноприйнятих методів і прийомів доктринального тлумачення правових актів і юридичних норм.

З урахуванням того, що питання надані для дослідження, знаходяться у безпосередньому зв'язку за своїм змістом, їх аналіз буде проведено без поділу на окремі структурні елементи у межах науково-правового висновку.

АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА ТА ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ

Прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу неможливе без сприйняття і втілення в життя європейських цінностей. Стандарти гуманного поводження з тваринами є однією з них. Про це свідчать національне законодавство європейських держав і прийнята в рамках європейських інституцій Європейська конвенція про захист домашніх тварин 1987 р., яка була ратифікована в Україні у 2013 році. Будь-яка держава, що прагне вважатися європейською, не може ігнорувати ці стандарти і зобов'язана на правовому рівні втілювати їх в життя. Національним законодавством встановлено вища юридична сила норм міжнародного права над нормами національного стосовно правового регулювання захисту тварин від жорсткого поводження. Зокрема, відповідно до Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження», якщо міжнародним договором України встановлені інші правила щодо захисту тварин від жорсткого поводження, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору України (ч. 2 ст. 2 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження»).

Як постає зі змісту численних міжнародних нормативно-правових актів, кожна людина має моральний обов'язок поважати всіх живих істот планети, в тому числі й тварин, ураховуючи при цьому ту важливу обставину, що останні, як і люди, здатні відчувати біль, страждати та пам'ятати. Відносини людини і тварини вказують на рівень цивілізованості й розвитку держави.¹ Наразі постає питання гуманного відношення до бездоглядних (безпритульних) тварин.

Законом України «Про захист тварин від жорсткого поводження» передбачено, що безпритульні тварини — це домашні тварини, що залишилися без догляду людини або утворили напіввільні угруповання,

¹ Вербіцька М. В. Юридична відповідальність за жорстоке поводження із тваринами // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки. Випуск 1. Том 3. 2014. — с. 9-14.

здатні розмножуватися поза контролем людини (ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження»). Згідно із ч. 1 ст. 1 Європейської конвенції про захист домашніх тварин, під домашньою твариною мається на увазі будь-яка тварина, яку утримує чи збирається утримувати людина, зокрема, у своїй оселі для власного задоволення й товариства. Дане визначення поняття також міститься в національному законодавстві, положення якого з цього питання не тільки не суперечить міжнародному, а уточнює поняття домашніх тварин. Так, згідно із ч. 3 ст. 1 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження», домашні тварини — собаки, коти та інші тварини, що протягом тривалого історичного періоду традиційно утримуються і розводяться людиною, а також тварини видів чи порід, штучно виведених людиною для задоволення естетичних потреб і потреб у спілкуванні, що, як правило, не мають життєздатних диких популяцій, які складаються з особин з аналогічними морфологічними ознаками, та існують тривалий час у їх природному ареалі. Виходячи з ознак домашніх тварин, що містяться у ч. 3 ст. 1 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження», домашні тварини не можуть повноцінно існувати без постійного догляду, нагляду, впливу та контролю людини: вони не мають життєздатних диких популяцій, які складаються з особин з аналогічними морфологічними ознаками, та існують тривалий час у їх природному ареалі.

У п. 10 ст. 1 Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження» визначено, що жорстоке поводження з тваринами — це знущання над тваринами, в тому числі безпритульними, що спричинило мучення, завдало їм фізичного страждання, тілесні ушкодження, каліцтво або призвело до загибелі, нацьковування тварин одна на одну та на інших тварин, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, **залишення домашніх та сільськогосподарських тварин напризволяще**, у тому числі порушення правил утримання тварин.

Відповідно до ч. 1 та ч. 2 ст. 15 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження», для утримання безпритульних тварин створюються притулки

для тварин. Притулки для тварин можуть створюватися органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, громадськими і благодійними організаціями та фізичними особами.

Відповідно до ч. 1 ст. 24 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження» собаки, незалежно від породи, належності та призначення, у тому числі й ті, що мають нашійники з номерними знаками і намордники, але знаходяться без власника на вулицях, площах, ринках, у скверах, садах, на бульварах, пляжах, у громадському транспорті, дворах та інших громадських місцях, вважаються безпритульними і підлягають вилову.

У ч. 4 ст. 24 ЗУ «Про захист тварин від жорсткого поводження» зазначено, що для забезпечення вилову та тимчасової ізоляції собак, котів та інших домашніх тварин органами місцевого самоврядування можуть створюватися комунальні служби або підприємства з питань утримання та поводження з тваринами в населених пунктах відповідно до місцевих програм регулювання чисельності тварин у населених пунктах.

Згідно із ст. 4 Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження» принципами поводження з тваринами є:

- 1) жорстоке поводження з тваринами є несумісним з вимогами моральності та гуманності, спричиняє моральну шкоду людині;
- 2) забезпечення умов життя тварин, які відповідають їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям;
- 3) право власності та інші речові права на тварин у разі жорсткого поводження з ними можуть бути припинені відповідно до цього Закону;
- 4) заборона жорстоких методів умертвіння тварин;
- 5) відповідальність за жорстоке поводження з тваринами;

б) утримання і поводження з домашніми тваринами без мети заподіяння шкоди як оточуючим, так і самій тварині.

Наведені вище принципи мають вираження й в загальних правилах утримання тварин, що виключають жорстокість, а саме, в ст. 7 цього ж Закону, загальними правилами утримання тварин, що виключають жорстокість є:

– умови утримання тварин що відповідають їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям;

– умови утримання тварин, які задовольняють їх природні потреби в їжі, воді, сні, рухах, контактах із собі подібними, природній активності та іншим потребам;

– кількість тварин обмежується можливістю забезпечення їм умов утримання відповідно до вимог цього Закону.

Крім цього, місце утримання тварин повинно бути оснащено таким чином, щоб забезпечити необхідні простір, режим температури та вологості, природне освітлення, вентиляцію та можливість контакту тварин із природним для них середовищем.

Цивільний кодекс України також визначає обов'язок утримання та догляд за бездоглядною твариною з додержанням ветеринарних правил (ч. 2 ст. 340 ЦК України). Загальні правила утримання тварин, що виключають жорстокість, ґрунтуються на принципах гуманного поводження з тваринами, в тому числі й з безпритульними. Це правила, на підставі яких забезпечується цивілізоване існування тварин, у тому числі й безпритульних.

Виходячи з вищенаведеного, домашні тварини без стороннього догляду не в змозі самостійно забезпечити свої життєві потреби та життєві потреби свого потомства, а саме: страждають від голоду, спраги, атмосферної температури та опадів, захворювань, техногенних факторів.

Чинним міжнародним законодавством, а саме, ч. 1 ст. 3 Європейської конвенції про захист тварин, що ратифікована Верховною Радою України, передбачена пряма заборона покидати (залишати) домашніх тварин. Другим

принципом благополуччя тварин є заборона спричиняти непотрібний біль, страждання або пригнічення. Саме тому цивілізований європейський світ виходить з описаного принципу (правила) – домашні тварини не можуть бути на вулицях «самі по собі», напризволяще покинуті і занедбані.

Отже, повернення собак на вулицю суб'єктами господарювання, які проводять господарську діяльність з відлову безпритульних собак з метою розміщення останніх в спеціалізованих закладах (притулках), є порушенням частини 1 ст. 24 Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження».

Таким чином, якщо суб'єкти господарювання, що проводять господарську діяльність з відлову безпритульних собак, з метою розміщення останніх в спеціалізованих закладах (притулках) повертають тварину на вулицю, то в цьому випадку в їх діях має місце порушення загальних правил утримання тварин, тобто, вони підпадають під дію статті 89 КУпАП, якою передбачена адміністративна відповідальність за «залишення тварин напризволяще», що законодавцем розцінюється як жорстоке поводження з тваринами.

**Кандидат юридичних наук, асистент
кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого**

Д. О. Біленська

Підпис *Біленської Д.О.*
Засвідчую
Нач. ВК *[Signature]*
03. 04 2018 р.